



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 lipca 2026 r.

Pozycja 64

POSTANOWIENIE z dnia 23 lutego 2026 r. Sygn. akt Ts 102/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.L. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 564 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) w zakresie, w jakim „przyznaje uprawnienie sądowi orzekającemu wcześniej w sprawie do wstrzymania postępowania ulaskawieniowego, w razie uznania[,] że brak jest podstaw do wydania pozytywnej opinii (przy czym przepis nie przewiduje obowiązku wydania opinii negatywnej, która byłaby znana wnioskodawcy i podlegała zaskarżeniu), uniemożliwiając tym samym przedstawienie prośby o ulaskawienie Prezydentowi RP, co skutkuje podejmowaniem ostatecznej i niezaskarżalnej decyzji w przedmiocie ulaskawienia przez sąd, a nie przez Prezydenta RP, który w tym zakresie jest jedynym konstytucyjnie uprawnionym organem”, z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1, art. 78, art. 139 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 564 § 1 ustawy, o której mowa w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim „nie przewiduje możliwości wniesienia zażalenia i poddania kontroli instancyjnej rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji orzekającego o pozostawieniu wniosku o ulaskawienie bez rozpoznania”, z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 i art. 78, art. 139 Konstytucji oraz z art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.),

p o s t a n a w i a:

- 1) nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej w zakresie zbadania zgodności art. 564 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) w zakresie, w jakim:
 - a) „przyznaje uprawnienie sądowi orzekającemu wcześniej w sprawie do wstrzymania postępowania ulaskawieniowego, w razie uznania[,] że brak jest podstaw do wydania pozytywnej opinii (przy czym przepis nie prze-

widuje obowiązku wydania opinii negatywnej, która byłaby znana wnioskodawcy i podlegała zaskarżeniu), uniemożliwiając tym samym przedstawienie prośby o ulaskawienie Prezydentowi RP, co skutkuje podejmowaniem ostatecznej i niezaskarżalnej decyzji w przedmiocie ulaskawienia przez sąd, a nie przez Prezydenta RP, który w tym zakresie jest jedynym konstytucyjnie uprawnionym organem”, z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1, art. 78, art. 139 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

- b) „nie przewiduje możliwości wniesienia zażalenia i poddania kontroli instancyjnej rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji orzekającego o pozostawieniu wniosku o ulaskawienie bez rozpoznania”, z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 i art. 78, art. 139 Konstytucji;**
- 2) odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 12 maja 2023 r. (data nadania) K.L. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującej sprawy.

Sąd Rejonowy w B. XV Wydział Karny wyrokiem z 4 marca 2014 r. (sygn. akt [...]) skazał skarżącego na karę łączną 5 lat pozbawienia wolności. Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary na okres 8 lat próby oraz zobowiązał skarżącego do naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych.

Sąd Rejonowy w B. XV Wydział Karny postanowieniem z 5 maja 2015 r. zarządził wobec skarżącego wykonanie kary 5 lat pozbawienia wolności warunkowo zawieszonyj, na skutek popełnienia kolejnego czynu i wymierzenia przez Sąd Rejonowy w B. VII Wydział Karny (sygn. akt [...]) kary 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Skarżący 23 stycznia 2023 r. złożył wniosek o skorzystanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z prawa łaski w postaci darowania w całości wymierzonej skazanemu kary.

Postanowieniem z 26 stycznia 2023 r. w sprawie o sygn. akt [...] Sąd Rejonowy w B. III Wydział Karny pozostawił wniosek skarżącego o ulaskawienie bez dalszego biegu.

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł 6 lutego 2023 r. zażalenie. Zarządzeniem z 8 lutego 2023 r. (sygn. akt [...]) Przewodniczący III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w B. odmówił przyjęcia zażalenia. W uzasadnieniu wskazał, że zażalenie na postanowienie wydane w trybie art. 564 § 1 k.p.k. nie przysługuje, a zatem jest niedopuszczalne z mocy ustawy.

Powyższe orzeczenie – doręczone skarżącemu 14 lutego 2023 r. – wskazane zostało jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 21 lipca 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 28 lipca 2023 r.) wezwał skarżącego do doręczenia odpisu lub kopii poświadczonyj za zgodność z oryginałem postanowienia Sądu Rejonowego w B. III Wydział Karny z 26 stycznia 2023 r. o sygn. akt [...]; udokumentowania daty doręczenia skarżącemu orzeczenia wskazanego w skardze jako ostateczne oraz poinformowania, czy od ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Skarżący ustosunkował się do zarządzenia 4 sierpnia 2023 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 5 września 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 11 września 2023 r.) wezwał skarżącego do: wskazania, które

konstytucyjne wolności lub prawa skarżącego, wynikające ze wskazanych w skardze przepisów Konstytucji, oraz w jaki sposób, zostały naruszone w sprawie objętej wniesioną skargą konstytucyjną oraz do uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego w skardze przepisu z konstytucyjnymi wolnościami i prawami skarżącego, wskazanymi w skardze jako wzorce kontroli, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Skarżący odniósł się do zarządzenia w piśmie z 18 września 2023 r. (data nadania).

W rozpoznawanej skardze skarżący zarzucił niekonstytucyjność art. 564 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) w zakresie, w jakim przepis ten nie przewiduje możliwości wniesienia zażalenia i poddania kontroli instancyjnej rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji orzekającego o pozostawieniu wniosku o ułaskawienie bez rozpoznania. Zarzucił także niekonstytucyjność w zakresie, w jakim przyznaje on uprawnienie orzekającemu wcześniej w sprawie sądowi do wstrzymania postępowania ułaskawieniowego w razie uznania, że brak jest podstaw do wydania pozytywnej opinii, uniemożliwiając tym samym przedstawienie prośby o ułaskawienie Prezydentowi RP.

Skarżący podnosi, że postępowanie ułaskawieniowe zostało uregulowane w sposób, który różnicuje jego sytuację względem innych osób w sposób nieproporcjonalny do projektowanego celu i nieznajdujący uzasadnienia w zasadach demokratycznego państwa prawnego. Ponadto zdaniem skarżącego sprzeczne z zasadą równości i prawem do obrony oraz prawem do skutecznego środka odwoławczego z art. 78 Konstytucji jest takie uregulowanie sytuacji prawnej strony, w której nie ma ona możliwości poddania kontroli instancyjnej lub nie istnieje obowiązek wydania opinii przez dwa składy orzekające dwu instancji. Skarżący podnosi, że w konsekwencji strona zostaje pozbawiona prawa do rzetelnego rozpoznania sprawy wskutek braku podstawowych gwarancji zachowania obiektywizmu i bezstronności.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Ma gwarantować, że obowiązujące w systemie prawa akty normatywne nie będą stanowiły źródła ich naruszeń. Jej merytoryczne rozpoznanie uzależnione jest od spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów u.o.t.p.TK.

W skardze konstytucyjnej kwestionowany przepis powinien spełniać określone wymogi. Po pierwsze, powinien być podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego. Po drugie, skarżący musi uprawdopodobnić naruszenie wskazanych w skardze konstytucyjnej wolności lub praw. Po trzecie, źródłem ich naruszenia powinna być normatywna treść kwestionowanych przepisów, zaś sposób naruszenia musi zostać określony przez skarżącego w uzasadnieniu wnoszonej skargi. Dopiero kumulatywne spełnienie tak rozumianych przesłanek warunkuje możliwość skutecznego wniesienia, a następnie merytorycznego rozpatrzenia skargi konstytucyjnej przez Trybunał. Niedochowanie któregośkolwiek ze wskazanych wymogów sprawia, że skarga zamiast subsydiarnego środka indywidualnej ochrony konstytucyjnych wolności i praw staje się swoistą formą *actio popularis*, zbliżoną w swej istocie do wniosku w sprawie

abstrakcyjnej kontroli norm (zob. wyrok TK z 1 lipca 2014 r., sygn. SK 6/12, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 68).

2. W zakresie punktu pierwszego oraz punktu drugiego *petitum* skargi, z wyłączeniem wzorca kontroli dotyczącego Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej: Konwencja), skarga spełnia przesłanki nadania jej dalszego biegu, ponieważ:

- została sporządzona przez adwokata, który wraz ze skargą przedłożył pełnomocnictwo procesowe,
- zarządzenie Przewodniczącego III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w B. z 8 lutego 2023 r. (sygn. akt [...]) wyczerpuje drogę prawną, o której mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK,
- od powyższego zarządzenia nie został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia,
- dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi, zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Powyższe zarządzenie zostało bowiem doręczone pełnomocnikowi skarżącego 14 lutego 2023 r., natomiast skarga została złożona w Trybunale 12 maja 2023 r. (data nadania),
- skarżący w zakresie punktu pierwszego i punktu drugiego *petitum* skargi (z wyłączeniem wzorca kontroli dotyczącego Konwencji), prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK); wskazał, które konstytucyjne prawa oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK); przedstawił także uzasadnienie, które według niego dowodzi zasadności postawionych w skardze zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK). Ocena sformułowanych w skardze zarzutów oraz przedstawionego w niej uzasadnienia wykracza poza zakres jej wstępnej kontroli,
- skarga konstytucyjna nie jest obciążona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK.

3. Analizowana skarga konstytucyjna w zakresie, w jakim dotyczy zbadania zgodności art. 564 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) z art. 13 Konwencji nie spełnia przesłanek nadania jej dalszego biegu.

3.1. W odniesieniu do zarzutu niezgodności zakwestionowanych regulacji z przepisami Konwencji Trybunał podkreśla, że – zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji – wzorcami kontroli skargi konstytucyjnej mogą być jedynie przepisy Konstytucji wyrażające prawa lub wolności skarżącego. Badanie przez Trybunał aktów normatywnych pod kątem ich zgodności z aktami prawa międzynarodowego jest niedopuszczalne. Zarzut niezgodności z przepisami Konwencji musi więc pozostać bez rozpoznania (por. wyrok TK z 6 października 2009 r., sygn. SK 46/07, OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 132).

3.2. Trybunał ponadto zauważa, że w niniejszej sprawie skarżący zakwestionował pierwotnie w punkcie drugim *petitum* skargi samodzielnie art. 564 § 1 k.p.k. W odpowiedzi na zarządzenie sędziego, w piśmie usuwającym braki formalne skargi z 18 września 2023 r. (data nadania), wskazał dodatkowy przedmiot kontroli – art. 459 § 1 k.p.k. Trybunał zwraca uwagę, że rozszerzenie przedmiotu kontroli jest możliwe jedynie w terminie określonym dla skargi konstytucyjnej, zatem w niniejszej sprawie musi pozostać bez rozpoznania.

Mając powyższe na względzie, Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na punkt drugi powyższego postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia